رضا زندی

دگرفت‌وگوی «شرق» با رییس هیات مدیره گروه توسعه اقتصادی «تدبیر» مطرح شد

قراردادهای نفتی و فعالیت اقتصادی ستاد اجرایی فرمان امام(ره)

نامش وقتی سر زبان‌ها افتاد که وارد قراردادهای نفتی شد. نه خرید بخشی از سهام مخابرات چنین رسانه‌ای‌اش کرده بود، نه فعالیت‌های ساختمان‌سازی‌اش. نه آن هنگام که وارد فعالیت‌های بانکی شد و نه وقتی تلفن همراه اعتباری تالیا را راه‌اندازی کرد. «گروه توسعه اقتصادی تدبیر» اما، زمانی سرخط خبرها شد که یکی از شرکت‌های تازه‌تاسیس زیرمجموعه‌اش، در نخستین قرارداد، توسعه یک میدان نفتی را در اختیار گرفت. بعد از آن بود که تحلیل‌ها آغاز شد و «گروه تدبیر» با زیرمجموعه‌هایش مورد توجه رسانه‌ها قرار گرفت. وقتی مراسم آغاز ساخت خط لوله صلح در خاک پاکستان برگزار شد، نام «گروه تدبیر» به‌عنوان سازنده آن روی تلکس‌ها رفت. آیا این خبر واقعیت دارد؟ «گروه اقتصادی تدبیر» وابسته به کجاست؟ چطور در آمد کسب می‌کند و چگونه هزینه می‌کند؟ شش هلدینگ بزرگ زیرمجموعه «گروه توسعه اقتصادی تدبیر» چه شرکت‌هایی هستند؟ پاسخ این سوالات را خواهید خواند.

●●●

گروه «توسعه اقتصادی تدبیر» یکی از هلدینگ‌های تخصصی زیرمجموعه «گروه توسعه اقتصادی تدبیر» است. غلامحسین نوذری، وزیر اسبق نفت، بر مسند ریاست هیات‌مدیره این گروه نشسته است. گروه «توسعه انرژی تدبیر»، سهامدار شرکت‌های زیر است: «نفت پارس» (۷۵/۵ درصد)، «بازرگانی نفت پارس» (صددرصد)، «نفت و گاز پرشیا» (صددرصد)، «حفاری شمال» (۱۰درصد)، «شیمیایی مدیران شیمی» (صددرصد)، «پالایش نفت هرمز» (۸۰درصد)، «پتروشیمی فاتد بصیر» (۸۰درصد)، «حفاری تدبیر» (صددرصد)، «ری نیرو» (صددرصد).

●●●

هلدینگ دیگر «گروه توسعه اقتصادی تدبیر»، شرکت «گستروش الکترونیک مبین ایران» است که بخشی از سهام مخابرات را خرید و شرکت‌های «توسعه اعتماد مبین»، «تالیا»، «ارتباطات جامعه مبین» و «مبین وان» را در زیر مجموعه‌اش دارد. شرکت تخصصی «توسعه صنعت و معدن تدبیر»، «شرکت سرمایه‌گذاری تدبیر»، «شرکت داروپی برکت»، «گروه مشاوران مدیریت و مطالعات راهبردی تدبیر» و «گروه توسعه ساختمان تدبیر» از دیگر هلدینگ‌های تخصصی زیرمجموعه «گروه توسعه اقتصادی تدبیر» است. محمد مسیحی‌کیا، وزیر سابق مسکن و شهرسازی، ریاست هیات مدیره «گروه توسعه ساختمان تدبیر» را برعهده دارد. «شرکت داروپی برکت» همان شرکتی است که داروهای ضد سرطان ایرانی را در رشت تولید می‌کند.

●●●

«گروه توسعه اقتصادی تدبیر» با شش هلدینگ تخصصی و زیرمجموعه‌هایشان، متعلق به ستاد اجرایی فرمان امام(ره) است. این گروه بازوی اقتصادی و درآمدزایی ستاد است، به اینجا که می‌رسیم، لاجرم اجرام مصاحبه با رییس هیات‌مدیره «گروه توسعه اقتصادی تدبیر» سخت‌تر می‌شود. فعالیت‌های اقتصادی ستاد اجرایی فرمان امام(ره)، غالبا روی خبرها نیست. پس مخاطب، خبر چندانی از فعالیت‌های این سازمان اقتصادی ندارد. همان‌طور که از فعالیت‌های «بنیاد برکت» چیز زیادی نمی‌دانید. بنیاد بزرگ خیریه‌ای که زیر نظر ستاد اجرایی فرمان امام(ره) تشکیل شده است که در بنیاد برکت عرض کردم. البته بخشی از درآمدها هم صرف توسعه شرکت‌های گروه تدبیر شده است.

آیا در گروه توسعه اقتصادی تدبیر، سهام شخصی هم وجود دارد؟

اصلا و ابدا. رسما اعلام می‌کنم که اگر کسی یک سهام شخصی در این گروه پیدا کرد آن را به خودش اهدا می‌کنیم.

در تعریف ماموریت «گروه توسعه انرژی تدبیر» اشاره شده است به «ایجاد یک شرکت توانمند بین‌المللی در حوزه نفت، گاز و پتروشیمی و تولید انرژی از طریق ایجاد یا در اختیار گرفتن سهام موثر مدیریتی شرکت‌های فعال یا دارای توانمندی‌های بالقوه» آیا این در اختیار گرفتن سهام از طریق رول عادی بورس انجام می‌شود؟ یعنی از توصیه‌ای، سفارشی یا رانتی استفاده نمی‌کنید؟

خواهش می‌کنم، بگردید و اگر در فرآیند فعالیت‌های گروه انرژی تدبیر رانتی را یافتید به ما هم بگویید. واقعا انصاف نیست که فعالیت یک گروه تلاشگر و معتقد به توسعه کشور را این‌طور و با نگاه منفی زیر سوال ببرم. آن هم گروهی که درآمدش صرف کارهای عام‌المنفعه می‌شود و منفعت شخصی ندارد. روش کار در گروه ما حرف‌ای است. از هیچ توصیه و رانتی استفاده نمی‌کنیم؛ چون فکر می‌کنیم اگر از سفارش یا توصیه‌ای استفاده کنیم، سینه‌ها سبیتمی کارآمد و انرژیش نخواهد بود. آن وقت مثل بچه‌های خواهد شد که هیچ وقت نمی‌توانند لو را از شیر بگیرند. ماه را رفتن و دویدن را یاد گرفته‌اید پرواز کردن را هم داریم تمرین می‌کنیم. حرکت به سوی توسعه را یاد گرفته‌ایم. عاشق این مملکت اسلامی هم هستیم. هر کس کشورش را دوست دارد باید برای توسعه و تعالی آن کوشش کند. هر چند ممکن است بی‌مهری‌ها یا سختی‌هایی هم دیده باشیم ولی ایران اسلامی، مملکت ماست. سعی کرده‌ایم با استفاده از سیاست‌هایی که ستاد اجرایی فرمان امام(ره) تدوین کرده در گروه توسعه اقتصادی تدبیر این فرهنگ را تقویت کنیم. سعی کرده‌ایم در مقام عمل برای اقتدار اقتصادی کشور تلاش کنیم. مدل‌هایی را هم برای آن درست کنیم به طور مثال کسی به ما نگفته است که مدیر تربیت کنیم اما مدیران مجموعه‌مان را مازم کرده‌ایم تا دوره‌های پیشرفته مدیریت مشابه دوره‌های مدیریت کسیوکار MBA را که یکسال‌ونیم برای تدوین و راه‌اندازی آن وقت گذاشته‌ایم، طی کنند. از اردیبهشت امسال ۱۸ نفر از مدیران، این دوره بسیار پیشرفته را آغاز می‌کنند. حالا شاید بعدها این مدیران در مجموعه ما کار نکنند این مدیران می‌توانند در هسته‌های کوچک و در جای دیگری کارهای بزرگ انجام دهند.

گروه توسعه اقتصادی تدبیر با گروه توسعه انرژی تدبیر، نفت‌فروشی هم کرده است؟

خیر، اصلا و ابدا به دنبال انجام چنین کاری هم نیستیم. آن هم کاری که به ظرفیت‌سازی و ایجاد اشتغال در کشور کمک کند.

طرحی برای سرمایه‌گذاری در پارس‌جنوبی ندارید؟

هنوز در این حوزه مطالعه عمیق نکرده‌ایم. اگر مطالعات‌مان جواب دهد چرا نباید سرمایه‌گذاری کنیم؟ کارهایمان همیشه با مطالعه و در مسیر اساسنامه‌مان است.

گروه توسعه اقتصادی تدبیر، گزارش عملکردش را کجا ارایه می‌کند؟

به ستاد اجرایی فرمان حضرت امام(ره).

ستاد اجرایی فرمان حضرت امام(ره) چطور؟

آنجا هم مثل همه موسسات خیریه دنیا، هیات‌امنایی دارد که گزارشات دوره‌ای و سالانه حسابرسی شده در آنجا به دقت بررسی می‌شود.

تفاهم‌نامه توسعه «میدان نفتی منصوری» را امضا کند، توصیه‌ای به وزارت نفت یا شرکت ملی نفت نشده بود؟

واقعا خیر. توصیه‌ای نشده بود. مجددا تاکید می‌کنم وقتی شما نیمی را به عنوان اداره‌کنندگان شرکت معرفی می‌کنید که هرکدام‌مان ۳۰ سال در صنعت نفت مدیریت اجرایی عالی داشته‌اند، اعتماد کارفرما جلب می‌شود. ببینید اصولا سرمایه اصلی شرکت‌ها، منابع انسانی آنهاست. مثل شرکت‌های مهندسی مشاور که متکی به نیروی انسانی صاحب‌نظر و حرفه‌ایشان هستند و جز دانش و تجربه افزودنش سرمایه دیگری ندارند. من اطمینان دارم همین تیم اگر یکی - دو کار در داخل انجام دهد به طور قطع می‌تواند پروژه‌های نفتی خارج از کشور را اجرا کند چرا که کشور بیاورد. سوال من این است که چرا باید مثلا یک شرکت چینی یا برزیلی بیاید در ایران کار کند و از حاصل از فروش نفت خام کشور را ببرد ولی شرکت ایرانی نتواند. البته بنده مخالف حضور شرکت‌های خارجی در ایران نیستم. ولی وقتی می‌توانیم ظرفیت انجام کار را در داخل ایجاد کنیم چرا نباید این کار را انجام دهیم. ما مسوول ایجاد اشتغال برای خارجی‌ها نیستیم. تصدیق خواهید کرد وقتی شرکتی نتوانسته این ظرفیت را در داخل ایجاد کند و شوخته‌اند، نخستین کارش هم نتیجه مثبت داشته است می‌تواند مدلی خوب برای توسعه کشور و تقویت اقتصادی ملی باشد. خصوصا در شرایطی که خارجی‌ها تحریم‌مان کرده‌اند. ما معتقدیم که با تغییر نگاه و اراده انجام کار و داشتن برنامه عملی و نقشه راه حتما می‌توانیم درآمد خوبی برای مملکت تولید کنیم.

پروژه‌هایی که شرکت تدبیر انرژی می‌گیرد را خودش انجام می‌دهد یا بین پیمانکاران کوچک تقسیم می‌کند؟

به طور طبیعی سازمان‌دهی، تامین منابع مالی و برنامه‌ریزی مدیریتی‌اش را همکاران ما انجام می‌دهند لکن در اجرا از پیمانکاران کوچک‌تر واجد صلاحیت استفاده می‌کنند.

منابع مالی‌اش را از کجا تامین می‌کنید؟

از منابع داخلی و خارجی تامین می‌کنیم.

یعنی در همین شرایط تحریم از منابع خارجی تامین سرمایه می‌کنید؟

بله. بخشی از منابع را از خارج تامین می‌کنیم. وقتی نگاه به کار حرفه‌ای باشد، در هر شرایطی می‌توان راهکار داشت. اتفاقا حرف بنده این است که اگر الان ایران‌ها، واد برخی حوزه‌ها نظیر توسعه میادین نفت و گاز نشسوند پس چه وقت می‌خواهند شروع کنند. باید از جایی شروع کرد. خوب است فضایی ایجاد کنیم تا مدیران ایرانی با تجربه و با دانش، به صورت آگاهانه و با مطالعه ریسک‌وارد جنین حوزه‌هایی شوند. اعتقادم این است که ما برای ایجاد امور اکتشاف و استخراج نفت چیزی کم نداریم. حتی می‌توانیم بیرون از ایران کار کنیم. این تجربه را واقعا می‌توان عملیاتی و اجرایی کرد. بنده در حوزه کشتیرانی، افتخار داشتم که در کنار پرسنل شایسته، کارآمد و دلسوز اعم از کادر دریایی و پشتیبانی خشکی همین تجربه را به طور موفق به نتیجه برساتم. البته ما خودمان را از تجربه و دانش خودمان بی‌بهره نمی‌کنیم. حرفم این است که امکان آن را داریم نه تا ضمن استفاده از دانش و تجربه خارجی، به فرندان کشورمان کار ایجاد کنیم و آزاوری داشته باشیم و ضمن رونق بخشیدن به اقتصادمان، شایستگی‌های بی‌بدیل ایرانیان را به جهانیان عرضه کرده و بشناسانیم.

بحث‌هایی که می‌کنید درست اما نکته اینجاست که اولا پیمانکار بخش خصوصی که پشتوانه‌ای نظیر شما ندارد بتواند با مجموعه شما رقابت کند و دوم اینکه وقتی شما کاری را گرفتید بتوانید سایر شرکت‌ها به طور مستمر و مطلوب رشد کند و تحت نظارت هستند تا مطابق اهداف و برنامه‌های مصوب فعالیت کنند و اگر در عملکردش‌ان برنامه انحراف دیده شود، به موقع به آنها هشدار داده می‌شود تا اصلاح کنند.

شرکت‌های زیرمجموعه «گروه اقتصادی تدبیر» مالیات می‌دهند؟

حتما مالیات می‌دهیم. تمام شرکت‌ها بدون استثنا مالیات می‌دهند. گروهی فکر می‌کنند شرکت‌هایمان مالیات نمی‌دهند اما شاید نمی‌توانید حتی یک شرکت از زیرمجموعه‌های گروه تدبیر را پیدا کنید که مفاصا حساب مالیاتی نداشته باشد. خود ما هم بسیار اصرار داریم که حقوق دولت پرداخت شود و این بخشی از سیاست لابلای ریاست ستاد اجرایی است.

یعنی از دولت، بودجه هم می‌گیرید؟

اصلا به هیچوجه. یک ریال هم از دولت بودجه نمی‌گیریم.

یعنی در پروژه‌هایتان از صندوق توسعه ملی وام نمی‌گیرید؟ از تسهیلات بانکی چطور؟ استفاده نمی‌کنید؟

بخش عمده‌ای از درآمدهای ستاد اجرایی و گروه، تدبیر در اختیار «بنیاد برکت» قرار می‌گیرد تا صرف محرومیت‌زدایی و کمک به افراد مستعد و کارآفرین شود. بنیاد برکت حدود ۱۳۰طرح را عملیاتی کرده است. این طرح‌ها بزرگ نیستند. در مقیاس‌های کوچک و متوسط هستند. این طور نیست که ما بیشتینیم و کسانی سراغ ما بیایند

مسلما شرکت‌هایمان مانند سایر شرکت‌های بخش خصوصی از تسهیلات بانکی استفاده می‌کنند. ولی اینکه برای گرفتن وام، کار ویژه‌ای داشته باشیم. خیر این کار را نکرده‌ایم. شرکت‌های ما اگر شرایطش را داشته باشند وام می‌گیرند. اگر هم شرایطش را نداشته باشند وام به آنها داده نمی‌شود. در مورد صندوق توسعه ملی هم باید بگویم که برخی از شرکت‌های گروه تدبیر، مانند سایر بخش‌های خصوصی، درخواست وام کرده‌اند اما هنوز نتوسته‌ایم وام بگیریم.

در چه پروژه‌هایی از صندوق توسعه ملی، درخواست وام کرده‌اید؟

برای ساخت پالایشگاه هرمز می‌خواستیم از صندوق توسعه ملی وام بگیریم که تاکنون موفق نشده‌ایم. اما در دست پیگیری است. پیشرفت‌هایی حاصل شده که امیدواریم به نتیجه برسد. البته با گروه‌های خارجی هم برای تامین سرمایه ساخت این پالایشگاه در حال مذاکره هستیم.

قرارداد ساخت پالایشگاه هرمز را نهایی کرده‌اید؟

خیر. نهنوز نهایی نشده است. پیشرفت کار خوب بود اما مدلیل شرایط تحریم، کارهایش کند شده است. گروه تدبیر در پالایشگاه هرمز اینجا ۲۰درصد سهام داریم. دقت داشته باشید ۲۰درصد سهام در اختیار شرکت ملی پالایش و پخش بود و ۶۰درصد هم در اختیار یک سهامدار خارجی.

چطور شد که سهام گروه تدبیر در پالایشگاه هرمز از ۲۰ تا ۸۰درصد ارتقا یافت؟

شریک خارجی، تحت‌فشار تحریم‌ها، از مشارکت در پروژه خارج شد. گروه توسعه انرژی تدبیر دیگر حضور مفاوت است. ۶۰درصد سهام را در اختیار گرفت تا هر وقت شریک دیگر خارجی پیدا شد با رعایت مقررات و حفظ منافع ملی به آنها واگذار کنیم ولی فعلا آن سهام ۶۰درصدی را ما نمایندگی می‌کنیم

با چه استراتژیی این سهام ۶۰درصدی را گرفتید؟

ساخت پالایشگاه هرمز، پروژه‌ای ملی است که خوراک آن نفت فوق‌سنگین است. این نوع نفت در بازارهای جهانی بسیار سخت به فروش می‌رسد. بنابراین اجرای این پالایشگاه برای کشور بسیار سودمند است. گروه تدبیر، حسب استراتژی مصوب خود در کارهایی ورود پیدا می‌کند که بخش خصوصی نمی‌خواهد یا نمی‌تواند وارد شود.

پروژه ساخت پالایشگاه هرمز چقدر پیشرفت کرده است؟

طراحی و مهندسی پالایشگاه تقریبا به پایان رسیده است. با همکاری شرکت ملی پالایش و پخش، آماده‌سازی زمین هم انجام شده بود. در فاینلس پروژه مشکل پیدا کردیم که بر حل مذاکره هستیم تا بلکه بتوانیم از منابع خارجی با صندوق توسعه ملی تامین مالی کنیم.

سوال اینجاست که گروه اقتصادی تدبیر و شرکت‌های زیرمجموعه‌اش که در پروژه‌های بخش انرژی، نیروگاهی، حفاری و ساوا و ساخت فرودگاه و سرمایه‌گذاری گروه و کسب درآمد می‌کنند، در آمدشان را چگار می‌کنند؟ آیا این درآمد در نهایت در آمد شخصی محسوب می‌شود؟

اتفاقا مالیم در این موضوع بیشتر صحبت کرده و مسایل را شفاف‌سازی کنم. وقتی موضوعات در ابهام باشد مطالب نادرست یا ناقص به جامعه منتقل می‌شود. بنده در جامعه داخل کشور چه در خارج از کشور. در این مواقع شاهدعاری سازمان‌های مختلف می‌شود. هدف گذاری ستاد اجرای فرمان حضرت امام(ره) از ایندای شکل‌گیری، فعالیت در زمینه محرومیت‌زدایی از کشور بود. این کارها هم قبلا انجام می‌شد. اما از شش سال پیش که توسعه «مجموعه تدبیر» به‌عنوان یک استراتژی انتخاب شد، مدیریت اجرایی تصمیم گرفت تا به خروجی‌های ستاد هم سامان دهد. بنابراین بنیادی به نام «بنیاد برکت» تاسیس شد. این بنیاد، مدل بسیار خوبی برای محرومیت‌زدایی دارد که آن را از سایر موسسات خیریه مختلف داخلی و خارجی متمایز می‌کند.

«بنیاد برکت» متلاحه تمایزی با کمیته امداد دارد؟

اعتقاد ما این است که به جای آنکه به آدم‌ها نیازمند صرفا کمک مالی کنیم به توانمندسازی آنها کمک کنیم. در مناطق محروم ایران، استعدادهای زیادی وجود دارد. آنها ایده‌های خوبی دارند اما نمی‌توانند برایش تامین مالی بگیرند و آن را اجرایی کنند. بنیاد برکت در حقیقت از این ایده‌ها حمایت مدیریتی و مالی می‌کند تا آنها بتوانند پروژه‌هایشان را اجرا کنند. بطور مثال، وقتی یک کارآفرین متقاضی ایده‌ای می‌آورد برای آن توجیه اقتصادی می‌نویسیم، اشکالاتش را رفع می‌کنیم، اگر نیاز به تاسیس شرکت داشته باشد یا شرکت می‌شویم یا بتواند شرکتش را تشکیل دهد. بعد با تامین مالی کمکش می‌کنیم. وقتی کار به تولید رسید، «بنیاد برکت» سهم خودش در شرکت را به همان فرد واگذار می‌کند. چون اساس کار ما این است که در پروژه‌ها نمانیم. سیاست مدیریت ستاد اجرایی، بر مدگذاری در شرکت‌ها نبوده و بنا را بهره‌برداری آنها، بنیاد برکت از آن شرکت‌ها خارج شده و سهمش را واگذار می‌کند.

این همراهی و مشارکت واقعا برای افراد محروم و نیازمند است یا صرفا برای کسانی است که ممکن است بتوانند با مجموعه تدبیر، ارتباطاتی ایجاد کنند؟

ببینید، بنیاد برکت حدود ۱۳۰طرح را عملیاتی کرده است. این طرح‌ها برکت نیستند. در مقیاس‌های کوچک و متوسط هستند. این طور نیست که ما بیشتینیم و کسانی سراغ ما بیایند. خودمان مناطق محروم را شناسایی می‌کنیم. ظرفیت‌های منطقه‌ای را در جلسات شرکت ملی پالایش و در کردستان یک‌جور عمل کرده‌اید. در کهگیلویه‌وبویراحمد طور دیگری. در شهرستان ۳۰ استان کشور طرح‌هایی را برای اجرا شناسایی کرده و افرادی را برایش آموزش داده‌ایم تا طرحشان عملیاتی شود.

از این ۱۳۰ طرح که می‌گویید «بنیاد برکت» در مناطق محروم سرمایه‌گذاری کرده، چه تعداد به بهره‌برداری رسیده است.

فکر می‌کنم در همین مدت کوتاه دوساله توسعه حدود ۴۰طرح به بهره‌برداری رسیده‌اند. بنیاد برکت هم در مناطق محروم، اولویتش برکت‌ها هستند. بنیاد برکت هم در مناطق محروم سرمایه‌گذاری کرده

«اندیکولالی» هزینه کرده‌اند؟

حدود ۲۰۰میلیارد تومان. کارهایمان هم رو به اتمام است. می‌توانید بروید و ببینید. حدود ۵۲ خانه بهداشت احداث کردیم و حدود ۳۵۰کیلومتر جاده کشیدیم و پل ارتباطی در مناطق صعب‌العبور ایجاد شد. البته فعالیت ما جای وزارت راه را نمی‌گیرد. در حد توان کارها را انجام می‌دهیم. باید عرض کنم که بعضی پروژه‌ها بیش از ۱۲ شرل شل و غیرسمنتیم حدود ۱۸هزار شغل ایجاد شده است.

از این ۳۰ طرحی که به بهره‌برداری رسیده، چند پروژه را به‌طور کامل به مردم واگذار کرده‌اند؟

فکر کنم حدود هشت تا ۱۰ طرح را به‌طور کامل واگذار کرده‌اند.

«بنیاد برکت» صرفا پروژه‌های مشارکتی در مناطق محروم انجام می‌کند یا پروژه‌های عام‌المنفعه نظیر «مدرسه‌سازی» هم دارد؟

فعالیت‌های عام‌المنفعه، خیریه و مدرسه‌سازی هم انجام می‌شود. آگر اجازه دهید می‌خواهم کمی درباره عمل کار بنیاد برکت در امر توانمندسازی هم توضیح دهم. این مدل در کشورهای دیگر هم اجرا شده است. مثلا در بنگلادش موسسه‌ای به نام «گرامین بانک» تاسیس شده که بنیانگذار آن به مردم جایزه نوبل صلح داده شده است. این موسسه، کار ارزنده‌ای برای جامعه نیازمند بنگلادش انجام داد. آنها به روستاها می‌رفتند و برای ایجاد اشتغال وام می‌دادند بنده نمی‌گویم که مدل عملکرد «بنیاد برکت»، مدل «گرامین بانک» است اما مفهومش این است که بگویم اینگونه مدل‌ها در دنیا سابقه دارد. این مدل حرفه‌ای است و در دانشگاه‌های معتبر دنیا درباره آن بحث شده است. در حقیقت این مدل، تغییر همان مثل قدیمی است که به جای ماهی‌دادن به افراد، به آن «ماهیگیری» را یاد می‌دهیم. بنیاد برکت می‌خواهد امکانات کارکردن را در اختیار کسانی که مستعد هستند قرار دهد. به آنها اعتمادبفس انجام کار دهد. مدیریت اداره کار را بدهد. بخش عمده‌ای از فعالیت‌های بنیاد برکت در این حوزه‌ها متمرکز است. «توانمندسازی» تفاوتم کار را برای این گونه افراد تضمین می‌کند.

یعنی شما می‌گویید تمام درآمدهایی که از فعالیت‌های اقتصادی گروه تدبیر و شرکت‌های تابعه آن حاصل می‌شود، در اختیار «بنیاد برکت» قرار می‌گیرد؟

بله. بخش عمده‌ای از درآمدهای ستاد اجرایی و گروه، تدبیر در اختیار «بنیاد برکت» قرار می‌گیرد تا صرف محرومیت‌زدایی و کمک به افراد مستعد و کارآفرین شود. بنیاد برکت در حقیقت از این ایده‌ها حمایت مدیریتی و مالی می‌کند تا آنها بتوانند پروژه‌هایشان را اجرا کنند. بطور مثال، وقتی یک کارآفرین متقاضی ایده‌ای می‌آورد برای آن توجیه اقتصادی می‌نویسیم، اشکالاتش را رفع می‌کنیم، اگر نیاز به تاسیس شرکت داشته باشد یا شرکت می‌شویم یا بتواند شرکتش را تشکیل دهد. بعد با تامین مالی کمکش می‌کنیم. وقتی کار به تولید رسید، «بنیاد برکت» سهم خودش در شرکت را به همان فرد واگذار می‌کند. چون اساس کار ما این است که در پروژه‌ها نمانیم. سیاست مدیریت ستاد اجرایی، بر مدگذاری در شرکت‌ها نبوده و بنا را بهره‌برداری آنها، بنیاد برکت از آن شرکت‌ها خارج شده و سهمش را واگذار می‌کند.

این همراهی و مشارکت واقعا برای افراد محروم و نیازمند است یا صرفا برای کسانی است که ممکن است بتوانند با مجموعه تدبیر، ارتباطاتی ایجاد کنند؟

ببینید، بنیاد برکت حدود ۱۳۰طرح را عملیاتی کرده است. این طرح‌ها برکت نیستند. در مقیاس‌های کوچک و متوسط هستند. این طور نیست که ما بیشتینیم و کسانی سراغ ما بیایند. خودمان مناطق محروم را شناسایی می‌کنیم. ظرفیت‌های منطقه‌ای را در جلسات شرکت ملی پالایش و در کردستان یک‌جور عمل کرده‌اید. در کهگیلویه‌وبویراحمد طور دیگری. در شهرستان ۳۰ استان کشور طرح‌هایی را برای اجرا شناسایی کرده و افرادی را برایش آموزش داده‌ایم تا طرحشان عملیاتی شود.

از این ۱۳۰ طرح که می‌گویید «بنیاد برکت» در مناطق محروم سرمایه‌گذاری کرده، چند پروژه به بهره‌برداری رسیده است.

فکر می‌کنم در همین مدت کوتاه دوساله توسعه حدود ۴۰طرح به بهره‌برداری رسیده‌اند. بنیاد برکت هم در مناطق محروم، اولویتش برکت‌ها هستند. بنیاد برکت هم در مناطق محروم سرمایه‌گذاری کرده

اما در خبرها اعلام شده است که ساخت این خطلوله را به گروه انرژی تدبیر واگذار کرده‌اند.

ما که بی‌خبریم. شاید شرکت دیگری با پسوند مشابه نام «تدبیر» قرارداد را برنده شده باشد. به‌هر حال این پروژه را به ما نداده‌اند. البته اگر اجرای خط لوله انتقال گاز ایران به پاکستان در خاک آن کشور را به پیشنهاد می‌دادند ما استقبال می‌کردیم چون اتفاقا این کار هم داریم. اما تا به امروز هیچ قراردادی در این زمینه به گروه تدبیر یا شرکت انرژی تدبیر واگذار نشده است.

پس چرا فرقی در خبرها مطرح شد، واکنشی نشان ندادید؟ چون این مساله شائبه‌هایی را ایجاد کرد.

سرمان به کار خودمان است. اما وقتی شما سوال کردید واقعیت را گفتم. البته اگر به ما کار را پیشنهاد می‌کردند حتما استقبال می‌کردیم که کار را انجام دهیم و برای کشور ارزاوری کنیم.

مایلیم به این سوالم پاسخ شفاف دهید. آقای افخمی، چه در حوزه‌های درآمدزایی‌تان و چه در حوزه‌هایی که در مناطق مختلف هزینه می‌کنید آیا نگاه سیاسی، رانتی و نهادسازی هم به موضوع دارید؟

گروه ما همواره به‌طور جدی از مسایل سیاسی فاصله گرفته و می‌گیرد. چون ماموریت شرکت ما اقتصادی و بنگاه‌داری حرفه‌ای است. اساسا سیاست ستاد اجرایی فرمان امام(ره) و گروه اقتصادی تدبیر و شرکت‌های تابعه‌اش رویکرد توسعه‌ای است در حوزه اقتصاد و نه سیاست. چه گروه تدبیر که بنگاه‌داری می‌کند و چه ستاد اجرایی که حاکمیت سهم تدبیر است اساسنامه مصوب دارند که بر اساس آن نمی‌توانند کار سیاسی انجام دهند. ما دنبال کار سیاسی نیستیم. هدف گروه تدبیر انجام فعالیت اقتصادی برای توسعه کشور است آن هم حسب سیاست‌هایی که ستاد اجرایی فرمان حضرت امام(ره)، مصوب می‌کند. جهت‌گیری‌های ما هم نشان داده است که به هیچوجه دنبال کار سیاسی نیستیم. علاقه‌ای هم به آن نداریم. در حوزه‌های اقتصادی هم سرراغ بخشی می‌رویم که مزاحم بخش خصوصی نباشد. حتی در جهت تقویت بخش خصوصی حرکت کرده‌ایم. بنابراین بسیاری از شرکت‌ها را تاسیس کرده و بعد هم فروخته‌ایم. اساسا مدیریت ستاد اجرایی رویکرد تضدیکری و مانداگری در شرکت‌ها را ندارد و ماموریت گروه اقتصادی تدبیر هم همین طور که از اسمش برمی‌آید، «اقتصادی» است نه سیاسی.

شرکت‌ها را واقعا به بخش خصوصی واگذار کرده‌اید یا با تفکر بعضی «خصوصی‌سازی» به اصطلاح «خصولتی» شده و به شکلی به نهادها یا زیرمجموعه‌های دولت رسیده‌اند؟

نیاز به پرده‌پوشی نیست و امروزه همه چیز شفاف است. اما واقعا سهم‌مان را به بخش خصوصی واگذار می‌کنیم. اجازه دهید یک مثال بزنم. در پروژه‌های داروسازی‌مان، شرکت‌های خارجی آمده و شریک شده‌اند. درست است که ایران به طور ناجوانمردانه‌ای تحت‌تاثیر تحریم دارو قرار گرفته اما به هر حال در دنیا همه شرکت‌ها، مسایل را سیاسی نمی‌بینند. برخی از آنها هم مستقل و دنبال کار اقتصادی هستند. در تولید داروهای ضدسرطان، شرکت خارجی آمده و شریک ما شده است. تولید دارو به تولید و سودآوری رسیده، شروع به واگذاری ترجیحات از طریق بورس می‌کنیم.

شرکت‌هایتان را در بورس عرضه نمی‌کنید؟

اتفاقا خیلی هم خوب عرضه شده‌اند. شرکت داروسازی را به بورس خواهیم برد تا در اختیار مردم قرار گیرد. در همین بخش توانمندسازی هم که بنیاد برکت دنبال می‌کند از ابتدا بالای ۵۰درصد سهام پروژه‌ها، به بخش خصوصی واگذار شده است. وقتی هم پروژه به نمر تمشت بیفتد سهام را واگذار کرده و خارج شده. فهرست این شرکت‌ها هم موجود است و می‌توانید تقدیم کنم.

همین‌طور که صحبت می‌کردید ذهنم درگیر روستایی شد که ساکنان آن برای گذر از رودخانه، ناچار بودند با استفاده از وسایل ابتدایی روی یک پسم از رودخانه بگذرند. حتما شما هم یکی در تی از مردمشان را دیده‌اید که انگشتشان فلق شده بود.

حب به نظر شما این برای کشوری مثل ایران اسلامی به نسبت که چنین وضعیتی در آن دیده شود؟ آیا واقعا در شأن ملت بزرگ ایران است؟

اتفاقا می‌خواستم این سوال را از شما بپرسم. آیا می‌توانیم این از شما بشنویم که اگر مردم دنیا بشنوند، حتما می‌گویند ما باید به بنیاد برکت مراجعه کنند؟ آیا برای این کار مکانیسمی طراحی کرده‌اید؟

روش بنیاد این‌طور نیست که بنشیند تا سراغش بیایند. ما باید خودمان سراغ مناطق محروم برویم. بنیاد برکت مدام بحث‌های مطالعاتی و شناخت مناطق محروم را انجام می‌دهد. روش بنیاد برکت روشی هوشمندانه برای شناخت مناطق محروم است. لولا خود بنیاد برکت و مجموعه‌های مرتبط با ستاد اجرایی هم برای من کشند و تاثیر در بازدیدهایی که مقامات عالی‌رتبه کشور از مناطق مختلف دارند نگاتی را به ستاد اجرایی منتقل می‌کنند. مجددا باید تاکید کنم که علاوه بر اجرای پروژه‌های محرومیت‌زدایی، بنیاد برکت هیچ‌گاه رویکرد «توانمندسازی» را از نظر دور نمی‌دارد.

آیا دولت هم پروژه‌هایی را به شما معرفی می‌کند؟

کارها عمدتا از طرف دولت به ما ارجاع نمی‌شود. البته از کمک‌های دولت استقبال و تشکر می‌کنیم؛ مثلا در همان منطقه خوزستان ما به عنوان یک نهاد خیریه و عام‌المنفعه که منال اغلب کشورهای دنیا، کار اقتصادی هم انجام می‌دهیم. سه‌هماران بسیاری از شرکت‌های بزرگ دنیا، موسسات خیریه هستند. مثلا بنیاد خیریه «بیل گیتس» که سهامدار اصلی مایکروسافت است. این خیریه با سرمایه‌ای بیش از ۳۰میلیاردلار در زمینه توسعه بهداشت و ریشه‌کنی مالاریا کار می‌کند یا «وارن بافت» که صاحب یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های سرمایه‌گذاری جهان است. ایشان هم ۱۰میلیاردلار را به امور خیریه هدایت کرد. مبالغ تالیف کنم که ما در بنیاد برکت و ستاد اجرایی مطلع بر کارهای خیریه، به توانمندسازی اقتصادی هم کمک می‌کنیم. همین طور است که روستاها و مناطق محروم را با انجام پروژه‌های کوچک با مشارکت خودشان توانمندی کنیم.

آقای افخمی، چون محور مصاحبه در حوزه انرژی و نفت است می‌خواهم بپرسم اساسا چه شد که گروه اقتصادی تدبیر، فکر کرد که باید وارد صنعت نفت شود؟

هر نهاد یا شرکتی اگر بخواهد حرکت درستی داشته باشد باید به‌طور مستمر مطالعات استراتژیک انجام دهد. برای توسعه به صنعت نفت، هم خودمان مطالعات استراتژیک انجام دادیم هم از طریق مطالعات تطبیقی استراتژی شرکت‌ها را در کشورهایی مشابه بررسی کردیم. فکرمان این بود که مزیت‌هایی را به دیدا ایجاد درآمد پایدار برای مصرف در مسایل عام‌المنفعه توسط بنیاد برکت پیگیری کنیم. یکی از این امور سرمایه‌گذاری در صنعت نفت بود.

مایلیم بیشتر در بالادستی صنعت نفت فعالیت کنید یا پایین‌دستی؟

براساس مطالعاتی که داشتیم علاقه‌مند بودیم بیشتر در بخش بالادستی وارد شویم. البته این امر خوبی هم است ما نیست. همان طور که عرض کردم بعد از حدود چهارسال بلاخره توانستیم یک قرارداد در بخش بالادستی بگیریم. آن هم در فاز اول به طور آزمایشی بود.

آیا در خبرها اعلام شده است که ساخت این خطلوله را به گروه انرژی تدبیر واگذار کرده‌اند.

ما که بی‌خبریم. شاید شرکت دیگری با پسوند مشابه نام «تدبیر» قرارداد را برنده شده باشد. به‌هر حال این پروژه را به ما نداده‌اند. البته اگر اجرای خط لوله انتقال گاز ایران به پاکستان در خاک آن کشور را به پیشنهاد می‌دادند ما استقبال می‌کردیم چون اتفاقا این کار هم داریم. اما تا به امروز هیچ قراردادی در این زمینه به گروه تدبیر یا شرکت انرژی تدبیر واگذار نشده است.

پس چرا فرقی در خبرها مطرح شد، واکنشی نشان ندادید؟ چون این مساله شائبه‌هایی را ایجاد کرد.

سرمان به کار خودمان است. اما وقتی شما سوال کردید واقعیت را گفتم. البته اگر به ما کار را پیشنهاد می‌کردند حتما استقبال می‌